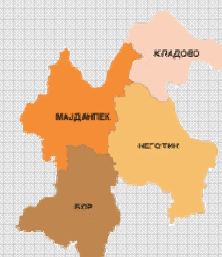

Poljoprivredna savetodavna i stručna služba Negotin je jedina organizacija u Okrugu Bor (Bor, Negotin, Kladovo, Majdanpek) koja je okružnog karaktera i čija je osnovna delatnost utvrđivanje postojećeg stanja u proizvodnji, kontinuiranim i trajnim povećanjem poljoprivredne proizvodnje na zemljoradničkim gazdinstvima.

Delatnosti:

- poslovi kontrole plodnosti zemljišta
- izveštajno prognozna služba i registrovanje prometa pesticida
- praćenje odabranih registrovanih poljoprivrednih gazdinstava
- edukativna aktivnost u vidu davanja preporuka i stručnih saveta
- uvođenje novog sortimenta i rasnog sastava izvođenjem demonstracionih ogleda u biljnoj i stočarskoj proizvodnji
- organizovanje i održavanje predavanja, seminara, zimskih školi, radionica i kurseva
- izdavanje stručnih publikacija i svi drugi vidovi javnog informisanja
- sprovođenje mera agrarne politike
- praćenje i izveštavanje o sezonskim poljoprivrednim radovima

Sadržaj:

- **Sastav i osobine ovčjeg mleka** 3
(Dragan Radosavljević, dipl.inž., savetodavac za stočarstvo)
- **Pasuljev žižak** 4
(Nenad Ilić, dipl.inž., savetodavac za zaštitu bilja)
- **Odnos pšenice prema vodi** 5
(Vladica Gavrilović, dipl.inž., savetodavac za ratarstvo)
- **Proizvodnja lubenice u opštini Negotin** 6
(Vladica Stefanović, dipl.inž., savetodavac za ratarstvo)

Uređivački odbor - Savetodavna služba PSSS Negotin:

-dr Dimitrije Prvulović (direktor), Zorica Petkanić (dipl.ing. tehnologije), Nenad Ilić (dipl.ing. zaštite bilja), Vladica Gavrilović (dipl.ing. ratarstva), Dejan Stefanović (dipl.ing. voć. i vin.), Dragan Radosavljević (dipl.ing. stočarstva), Vladica Stefanović (dipl.ing. ratarstva), Teodor Prvulović (dipl.ing. voć. i vin.)

SASTAV I OSOBINE OVČIJEG MLEKA

Mleko različitih vrsta životinja sadrži iste komponente, ali količina pojedinih sastojaka i njihov međusobni odnos mogu da budu veoma različiti, tako da je sastav njihovog mleka različit.

Tabela 1. Hemijski sastav mleka (u %) različitih sisara:

	SM	M	B	K	AG	L	P	LB	Stepeni SH
Krava	12,75	3,80	3,50	2,8	0,60	4,80	0,65	32	6,4-7,2
Koza	13,90	4,40	4,10	3,3	1,16	4,40	0,80	31	6,8
Ovca	18,50	7,20	5,70	4,5	0,98	4,30	0,90	34	10,0
Bivolica	17,60	7,70	4,10	3,5	0,53	4,80	0,72	31	6,8
Kobila	10,50	1,60	1,90	1,3	-	6,40	0,34	32	2,6
Svinja	19,00	6,90	6,20	-	-	4,30	1,10	-	-
Zebu	17,77	6,47	4,47	-	-	3,94	-	-	-
Lama	13,45	3,15	3,90	3,0	0,90	5,60	0,80	-	-
Kamila	12,40	4,00	3,70	-	-	4,80	0,70	30	-
Jak	18,40	7,80	5,00	-	-	5,00	-	-	-

SM-suva materija, M-mast, B-belančevine, K-Kazein, AG-laktoalbumin i laktoglobulin, L-Laktoza, P-pepeo, LB-laktodenzimetarski broj i SH-kiselost po Soxhlet-Henkelu.

Ovčije mleko je bogatije suvom materijom od kravljeg mleka skoro za 50%. Sadrži veće količine masti, veći udeo belančevina ali je laktoza smanjena. Radi toga, tehnološki ovčije mleko je izvanredna sirovina za izradu sireva. Prerađeno u sireve ono daje gotovo dva puta veći randman od kravljeg. Kiselo ovčije mleko usled većeg sadržaja suve materije ima odličnu konzistenciju, ukus i miris, tako da je vrlo traženo.

Sadržaj suve materije u ovčijem mleku se menja tokom laktacije. Na početku laktacije ovaca suvih materija je 14,5% a na kraju 24,8%. Sadržaj masti i belančevina je najmanji na početku (3,5% i 4,4%), a najveći (11,7% i 7,6%) pri završetku muznog perioda, dok laktoza opada od 5,7% na 4,2%.

Belančevine ovčijeg mleka su kao hranjive supstance od izuzetne važnosti za ishranu ljudi, a naročito dece za vreme rasta. Smatra se da ovčije mleko osim toga, poseduje i dijetetičko svojstvo u lečenju želudačnih oboljenja dece. Azotne materije mleka sadrže iste belančevine (kazein i belančevine mlečnog seruma) i nebelančevinaste azotne materije kao i kravlje mleko, ali njihova ukupna količina i njihov međusobni odnos se razlikuje. Azotne materije u ovčijem mleku u odnosu na kravlje mleko odlikuju se nešto manjim učešćem kazeina u ukupnim belančevinama i većim učešćem belančevina mlečnog seruma.

Ovčije mleko sadrži značajan procenat belančevina mlečnog seruma (više nego kravlje mleko) koje mogu da se koriste iz surutke za izradu albuminskih vrsta proizvoda, kao što su urda, kefalotir i drugi.

Korišćen tekst „Ovčarstvo“, prof.dr Novica A. Mitić

PASULJEV ŽIŽAK (*Acanthoscelides obtectus*)

Ovaj insekt je rasprostranjen na celoj teritoriji Srbije i predstavlja jednu od značajnijih skladišnih štetočina.

Odrasla jedinka je dužine 3.5-5 mm sivo smeđe boje sa savijenom glavom na dole. Pokrioca i prvi grudni segment su obrasli dlačicama koje obrazuju male, sivo bele pege. Pokrioca ne pokrivaju ceo trbuh tako da su poslednji trbušni segmenti jasno uočljivi.

Ova štetočina živi i razvija se u dve različite životne sredine, u skladištima, gde i prezimljava i u polju tokom vegetacije. Konstantna temperatura i vlažnost vazduha u skladištu omogućava ovom insektu da ima veći broj generacija, dok u polju, s obzirom na promenljivost uslova ima samo jednu generaciju. U skladištima ženka polaže jaja na ili između zrna pasulja, dok u polju jaja polaže na zelene mahune. Tek ispilele larve su sa nogama (koje nakon ubušivanja u zrno gube) beličaste boje. Zaražena zrna u kojima se nalazi larva druge generacije dospeva u skladišta u kojima se razvije nastavlja. Izašla imaga kopuliraju i počinju sa polaganjem jaja. Bitno je znati da na nižoj temperaturi od 8°C ženke prestaju da polažu jaja.

Prisustvo ove štetočine može se primetiti po providnim okruglim mestima na semenjači zrna pasulja u kojima se nalazi larva, lutka ili imago. Oštećena zrna gube upotrebnu vrednost.

Pre unošenja novog roda skladište treba pregledati, odstraniti žižljiv pasulj, izvršiti dezinfekciju za to registrovanim preparatima (K-OTHRINE DP-2, K-OBIOL EC-25, DIHIN i sl.). Tokom skladištenja pasulj treba češće pregledati i u slučaju otkrivanja prisustva ove štetočine treba izvršiti njeno suzbijanje za to registrovanim preparatima (K-OTHRINE DP-2, K-OBIOL EC-25, PHOS TOXIN PELETE i sl.).

Odnos pšenice prema vodi

Uvreženo je mišljenje kod naših poljoprivrednih proizvođača da je pšenici za njen razvoj i dobar prinos dovoljna ona količina vode koju joj nebo podari, odnosno da pšenicu nije potrebno navodnjavati. To je u suštini pogrešno mišljenje. **Pšenicu treba navodnjavati.** S obzirom da je područje Negotinske Krajine područje sa semiaridnom do aridnom klimom gde godišnje padne između 550 i 650 mm vodenog taloga (kiše), a i ta količina padavina je jako neravnomerno raspoređena (prođe i po 5-6 meseci bez kiše), ova naša konstatacija dodatno dobija na težini.

Pšenica je biljna kultura koja traži dosta vlage za svoj nesmetan razvoj. Ta njena potreba za vodom izražava se preko transpiracionog koeficijenta koji se za pšenicu kreće od 400 do 1200. Ovaj koeficijent zavisi od niza faktora od kojih su najznačajniji: sorta, đubrenje i uslovi uspevanja. Pšenica će biti obezbeđena vodom ako joj padne 650 do 750 mm vodenog taloga s tom napomenom da ta količina vode treba da bude dobro raspoređena.

Pšenica će biti dobro obezbeđena vodom ako:

1. od setve do novembra meseca ima 50-200 l/m² vode
2. od decembra do februara meseca ima 20-60 l/m² vode
3. u martu i aprilu mesecu ima 40-100 l/m² vode
4. od klasanja do sazrevanja ima 15-90 l/m² vode

Voda je pšenici potrebna u toku cele vegetacije ali su te potrebe različite u određenim fazama. Mogu se izdvojiti 4 kritična perioda potrebe pšenice za vodom:

1. **na samom početku vegetacionog perioda, ali i pre setve**- napominjemo da je pšenici voda potrebna i pre setve iz razloga što su naša zemljišta najčešće nedovoljno vlažna za obradu i setvu. Vлага ima veliki značaj jer je obrada zemljišta za pšenicu (osnovna i predsetvena) dosta teška. Dalje, u vreme obrade zemljišta za pšenicu su često visoke temperature, setva se obavlja kasno i nekvalitetno, nema dovoljno vlage koju bi seme upilo pa klijanje traje dosta dugo. Minimalni vodni kapacitet zemljišta za klijanje je 30 %, ako se setva obavlja pri većoj vlazi, mora se sejati pliće, zemlja može da se isuši i onda nema klijanja semena. Često se dešava i provocirano klijanje semena, odnosno u jednom trenutku je u zemljištu bilo dovoljno vlage za normalno klijanje semena, seme krene da klija, nestane vlage i dolazi do propadanja klice. U tom slučaju je usev redak, nepravilnog rasporeda biljaka u redu i između redova, što za posledicu ima smanjenje prinosa.
2. **u fazi vlatanja**- u ovom periodu se ostvaruje najintenzivniji porast biljke. Ukoliko nema dovoljno vlage u zemljištu može doći do sledećih pojava: stablo će biti kraće, ako je biljka razvila veći broj bokora, bokori i donje lišće će se osušiti, biljka će biti manje otporna na bolesti i štetočine.
3. **u fazi cvetanja i oplodnje**- u nedostatku vode i uz visoke temperature koje tada najčešće budu, ne dolazi do oplodnje i ne obrazuje se onoliko broj klasića koji je genetski predodređen.
4. **u fazi nalivanja zrna**- u ovoj fazi se nedostatak vode javlja usled visokih temperatura, što za posledicu ima nepotpuno nalivanje semena i šturost zrna. Lišće žuti i gubi se, a samim tim se smanjuje i lisna površina. Manja je apsolutna težina i hektolitarska masa zrna.

Pšenicu vrlo često u svom razvoju prati suša. Suša može biti zemljišna i vazдушna. Zemljišna suša se javlja u različito vreme i zavisi od količine vodenog taloga. Vazдушna suša se javlja pri kraju vegetacionog perioda (od klasanja pa nadalje). Najveće štete na pšenici nastaju kada se udruže ove dve suše. Prema nekim procenama ako relativna vlaga u vreme cvetanja i oplodnje padne ispod 30 %, može doći do toga da uopšte ne dođe do oplodnje zrna pšenice i tada su štete katastrofalne.

Sve napred navedeno dovodi nas do sledećeg zaključka, **pšenicu treba navodnjavati.**

U praksi pšenicu treba navodnjavati dva puta:

- I navodnjavanje pred osnovnu obradu sa 30-60 l/m² vode
- II navodnjavanje na početku vlatanja sa 30-60 l/m² vode

PROIZVODNJA LUBENICA U OPŠTINI NEGOTIN

U selima u okolini Negotina lubenica se rado gaji, a najviše u selu Rečka.

Tamošnji proizvođači lubenice - bostandžije najčešće lubenicu proizvode tako što je kaleme na tikvu. Od sortimenta koji se koristi je domaća tikva ajduk ili vrg ili pak neko hibridno seme.

Takvim načinom proizvodnje proizvođači tvrde da dobijaju lubenicu sa krupnijim plodovima, jer biljka bujnije raste na korenu tikve i može da iznese obilniji rod. Povrtari ovog sela beru lubenice izuzetno krupnih plodova. Plodovi teže desetak i više kilograma, a tako krupne lubenice dobijaju zahvaljujući kalemljenju lubenica na tikvi.

Meštani ovog sela koji proizvode lubenicu na ovakav način kažu da lubenica kalemljena na tikvi "raste kao iz vode" jer koren tikve duboko prodire u zemlju i crpi vodu i hranu.

Kalemljene lubenice su dosta otpornije na sušu i visoke temperature, snažnijeg rasta i zameću više plodova. Lubenice kalemljene na tikvu podnose i nešto skromnije mere agrotehnike, ali ni sa ovim ne treba preterivati. Ipak najveću pažnju kod proizvodnje lubenice čak i kada je ovakav način proizvodnje, jeste pravilan plodored, tako da se na istoj parceli lubenica vraća tek nakon tri do četiri godine. Drugi po zastupljenosti proizvodnje lubenice u Negotinskoj opštini je selo Braćevac, pa ostala sela Karbulovo..., mada oni pretežno seju hibridno seme bez kalemljenja na tikvu.

**Ministarstvo poljoprivrede, trgovine,
šumarstva i vodoprivrede**

**Poljoprivredna savetodavna i stručna služba
Srbije**

**Poljoprivredna savetodavna i stručna
služba Negotin**

